

د افغانستان اسلامي امارت د عدلي وزارت

سرچينې چيکلا سرچي

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر
د قانون د تنفيذ د هيئتونو طرز العمل
طرز العمل هيئت های تنفيذ قانون
امر بالمعروف و نهی عن المنکر

تاريخ نشر: (۳) ربيع الاول سال ۱۴۴۷ هـ.ق.
(۵) سنبله سال ۱۴۰۴ هـ.ش
نمبر مسلسل (۱۴۷۴)

د خپرېدو نېټه: د ۱۴۴۷ هـ.ق کال د ربيع الاول د مياشتې (۳)
د ۱۴۰۴ هـ.ش کال د وږي د مياشتې (۵)
پرله پسې نمبر (۱۴۷۴)

په دې ګڼه کې لاندې تقينې سند چاپ شوی دی:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون د تنفیذ د هیئتونو
طرز العمل (۱-۲۹) مخه.

د امتیاز خاوند:	د عدلیې وزارت
مسئول چلوونکی:	مولوي محمد افضل (احمد)
	۰۷۷۳۲۶۲۰۲۸
مرستیال:	مولوي عبدالحق (صدیقي)
	۰۷۶۷۶۸۰۴۶۱
مدیر: محمد جان رسولي:	۰۷۴۷۶۲۷۹۳۰
وېب سایټ:	www.moj.gov.af

قیمت این شماره (به اساس قرارداد):	(۳۰) افغانی
تیراژ چاپ:	(۱۰۰۰۰) جلد
تعداد صفحات بشمول پشتی:	(۳۴) صفحه
مطبعه چاپ کننده:	(بهیر)

آدرس: وزارت عدلیه، ریاست نشرات و ارتباط عامه، ناحیه ششم - غرب قصر دارالامان.

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۷۴)

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۳۷/۳/۳)

فهرست مندرجات

طرز العمل هيئت‌های تنفيذ قانون امر بالمعروف

و نهی عن المنکر

مقدمه

ماده	عنوان	صفحه
ماده اول:	منظور ترتيب	۲۰
ماده دوم:	مطالعه و فهم قانون	۲۱
ماده سوم:	بيان کردن اهميت قانون	۲۱
ماده چهارم:	برگزاری مجلس جهت آگاهی از قانون	۲۲
ماده پنجم:	طلب همکاری از علمای کرام	۲۳
ماده ششم:	برگزاری مجالس در حوزه ها و ولسوالی‌ها	۲۴
ماده هفتم:	مجلس با کارکنان اطاق تجارت و صنعت، شرکت‌ها، اتحادیه‌ها و فابریکه‌ها	۲۴
ماده هشتم:	برگزاری سیمینار به محتسبین	۲۵
ماده نهم:	مسئولیت ریاست های ولایتی وزارت های ارشاد، حج و اوقاف و معارف	۲۵
ماده دهم:	طلب همکاری از ادارات تعلیمی و تحصیلی	۲۷
ماده یازدهم:	طلب همکاری از ریاست‌های تربیت بدنی	۲۷
ماده دوازدهم:	برگزاری سیمینار ها از طرف رئیس‌ان ولایتی	۲۸
ماده سیزدهم:	انفاذ	۲۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العلمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
و اصحابه اجمعين.

د امر بالمعروف او نهی	طرز العمل هیئت های تنفیذ
عن المنکر د قانون د تنفیذ	قانون امر بالمعروف و نهی
د هیئتونو طرز العمل	عن المنکر

مقدمه

امر بالمعروف و نهی عن المنکر، که تفسیر آن با حسب و احتساب صورت می گیرد، یک رکن از ارکان مهم نظام اسلامی می باشد که بدون آن به نظام اسلامی، نظام اسلامی کامل گفته نمی شود، الله تعالی تمام انبیاء علی نبینا و علیهم الصلوٰة والسلام را برای ادای این فریضه مهم فرستاده است، رسول الله صلی الله علیه وسلم و اصحاب کرام رضوان الله علیهم اجمعین، امر بالمعروف و نهی عن المنکر را واجب و لازم می دانستند و سبب آنرا آیات ذیل قرآن کریم ذکر می کردند:

مقدمه

امر بالمعروف او نهی عن المنکر چې تفسیر یې حسب او احتساب سره کېږي، د اسلامي نظام له مهمو ارکانو څخه یو رکن دی چې له دې پرته اسلامي نظام ته مکمل اسلامي نظام نه ویل کېږي، د دې مهمې فريضي د اداء کولو لپاره الله تعالی ټول انبياء علی نبینا و علیهم الصلوٰة والسلام را لېږلي دي، رسول الله صلی الله علیه وسلم او اصحاب کرامو رضوان الله علیهم اجمعین به امر بالمعروف او نهی عن المنکر واجب او لازم ګناه او موجب به یې د قرآن کریم لاندې آیتونه ذکر کول:

{كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ}. [آية آل عمران : ۱۱۰]

ترجمه: هستيد شما (ای امت
محمدي!) خير (بهتر از هر آن) امتی
که بیرون آورده شده است برای
مردم که حکم می کنید شما (به هر
کس) به معروف (نیکی) و منع
می نمایند شما (هر کس را) از منکر
(زشتی) و ایمان دارید به الله (با دوام
و ثبات). (تفسیر کابلی)

{وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.
[آل عمران : ۱۰۴]

ترجمه: و باشد (همیشه) از شما
گروهی که (مردم را) دعوت
می نمایند به سوی خیر (اسلام) و
(به مردم) امر (حکم) می کنند به
معروف (نیکی) و (مردم را) منع
می نمایند از منکر (زشتی) و اینان
(امرین بالمعروف و ناهین عن المنکر)
همان رستگاران اند.

{كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ}. [آية آل عمران : ۱۱۰]

ژباړه: یی تاسې (ای محمدي امته!)
خير (بهتر د هر هغه) امت چې ایستل
شوی دی د پاره د خلقو چې حکم
کوي تاسې (هر چا ته) په معروف
(نیکی) سره او منعه کوي تاسې
(هر څوک) له منکر (بدی) ځنې او
ایمان لری په الله باندې (په دوام او
ثبات سره). (کابلی تفسیر)

{وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.
[آل عمران : ۱۰۴]

ژباړه: او وي دې (تل) له تاسې یوه
ډله چې بولي (خلق) په طرف
د خیر (اسلام) او امر (حکم) کوي
(خلقو ته) په معروف (نیکی) سره او
منعه کوي (خلق) له منکر (بدی) نه
او دغه (امرین بالمعروف او ناهین
عن المنکر) هم دوی دي په مراد
رسېدلي.

په دې کې شک نشته چې امر بالمعروف او نهی عن المنکر په دین اسلام کې تر ټولو غټ او لوی کار دی او دا هغه مهم کار دی چې الله ﷻ د هغه لپاره ټول انبیاء علی نبینا وعلیهم الصلوٰۃ والسلام را لېږلي دي. که د امر بالمعروف او نهی عن المنکر کمبله ټوله شي او دا کار پرېښوول شي او سستي پکې وشي، نو د نبوت وظيفه به معطله شي، دیانتداری به ولاړه شي، په عموم کې به په دین کې سستي راشي او گمراهي به ډېره شي، ناپوهي به زیاته شي، فساد به ډېر شي، سرغړونې به پراخې شي، ښارونه به ویجاړ شي، بنديگان به هلاک شي او په هلاکت به خبر نشي، مگر په ورځ د قیامت کې او متأسفانه چې داسې شوي دي.

انا لله وانا اليه راجعون

ځکه چې د دې قطب علم او عمل دواړه زړه شوي دي، رسم او حقیقت یې په بشپړ ډول له منځه تللی

در این شکی نیست که امر بالمعروف و نهی عن المنکر، بزرگترین و عظیم‌ترین کار در دین اسلام است و این همان کار مهمی است که الله ﷻ به خاطر آن تمام انبیاء علی نبینا وعلیهم الصلوٰۃ والسلام را فرستاده است. اگر بساط امر بالمعروف و نهی عن المنکر جمع شود و این کار ترک شود و در آن سستی صورت گیرد، پس وظیفه نبوت معطل خواهد شد، دیانتداری از بین خواهد رفت، طور عموم در دین سستی خواهد آمد و گمراهی افزایش خواهد یافت، جهل زیاد خواهد شد، فساد فراوان خواهد شد، نافرمانی‌ها گسترش خواهد یافت، شهرها ویران خواهد شد، بنديگان هلاک خواهند شد و به هلاکت خبر نخواهند شد؛ مگر در روز قیامت و متأسفانه که چنین شده است. انا لله وانا اليه راجعون

زیرا علم و عمل این قطب؛ هردو کهنه شده است، رسم و حقیقت آن به طور کامل از

رسمي جريده

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

پرله پسې نمبر (۱۴۷۴)

دی و پر زړونو باندې د مخلوق چاپلوسی او غوره مالي غالبه شوې ده د خالق ﷺ له مراقبت او مراعت څخه پاک شوي دي او خلک د ځناورو په څېر د خپلو نفسي خواهشاتو او شهواتو په تعقيب کې دي، د ځمکې پر مخ باندې رېښتني مؤمنان چې د الله ﷺ په لاره کې د چا د ملامتیا څخه وېره نلري ډېر کم دي، نو هرڅوک چې د دې سستی د مخنيوي هڅه وکړي او غواړي چې دا تشه ډکه کړي، چې هغه یا د دې کار مسئولیت پر غاړه واخلي یا د دې کار پلي کول ترسره کړي او وغواړي چې دا زور شوی سنت بیا راتازه کړي او دروند بار یې پر اوږو واخلي او د ژوندي کولو لپاره یې خپلې پایڅې راپورته کړي، نو هغه د ټولو خلکو له منځه څخه د یو داسې سنت ژوندي کول خوښ کړه چې زمانه د هغه سنت و مرگ ته رسېدلې ده او داسې درجه یې و الله پاک ته د نږدې کېدو لپاره خوښه کړه چې الله پاک ته د نږدې

بین رفته است، چاپلوسی و تملق مخلوق بر قلبها غالب شده است، از مراقبت و مراعت خالق ﷺ پاک شده اند و مردم مانند حیوانات در تعقیب خواهشات نفسانی و شهوات خود اند، مؤمنان واقعی بر روی زمین که در راه الله ﷺ از ملامتی کسی نمی ترسند، بسیار اندک اند، پس هرکسی که تلاش جلوگیری این سنتی را نماید و می خواهد که این خلأ را پر کند یا که وی مسئولیت این کار را بر عهده بگیرد یا تطبیق این کار را انجام دهد و بخواهد که این سنت قدیمی را دوباره احیاء کند و بار سنگین آنرا بر دوش گیرد و برای احیای آن اقدام نماید، پس وی از میان تمام مردم، احیای سنتی را انتخاب کرد که زمانه آن سنت به زوال رسیده است و درجه ای را برای تقرب به الله متعال انتخاب کرد

رسمي جریده

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

پوله پسي نمبر (۱۴۷۴)

کېدو ټول درجات په نسبت د دې درجې لوروالي ته کښته دي.

(په نيکۍ امر کول او له بديو منعه کول د مهمو واجباتو او د اسلام له سترو احکامو او شعائرو) څخه دي او د هر چا د نيکۍ او نجات لامل دی او ضايع کول يې د هر چا د هلاکت يو لامل دی.

د مسلمانانو وظيفه او وجيبه ده چې امر په نيکۍ او منعه له بديو وکړي او يو له بله نصيحت سره وکړي او په بر او تقوی کې همکاري سره وکړي دا د دوی وظيفه ده، هر چېرې چې وي سفر، اقامت، دښته او استوگنځی يا بل هرځای وي.^(۱)

وظیفه و وجیبه مسلمانان است که امر به نیکی و منع از بدی نمایند و یکدیگر را نصیحت کنند و در بر و تقوی با هم همکاری نمایند، این وظیفه آنها است، هر جایی که باشد، سفر، اقامت، دشت و مسکن یا هر جای دیگری باشد.^(۱)

(۱) عُمْدَةُ الْقَارِي ج ۱۶، ص ۲۰۸، وَقَالَ الضَّحَّاكُ: هُوَ شَرْطُ شَرْطُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مَنْ أَتَاهُ الْمَلِكُ، وَهَذَا حَسَنٌ. تَفْسِيرُ قُرْطُبِيِّ.

فَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ مِنْ أَهَمِّ الْوَاجِبَاتِ، وَمِنْ أَكْثَرِ شُعَائِرِ الْإِسْلَامِ، وَمِنْ أَسْبَابِ صَلَاحِ الْجَمِيعِ وَنَجَاةِ الْجَمِيعِ، وَإِضَاعَتِهِ مِنْ أَسْبَابِ هَلَاكِ الْجَمِيعِ.

فَالْوَاجِبُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ التَّأَمُّرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالْتِمَاضُ عَنِ الْمُنْكَرِ أَيْنَمَا كَانُوا، فِي الْمَدِينِ، وَالْقُرَى، وَالصَّحَاةِ، فِي السَّفَرِ وَالْإِقَامَةِ، فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ يَجِبُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَنْ يَتَأَمَّرُوا بِالْمَعْرُوفِ، وَأَنْ يَتَنَاهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ، وَأَنْ يَتَنَاصَحُوا، وَأَنْ يَتَعَاضُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى، هَذَا وَاجِبُهُمْ أَيْنَمَا كَانُوا، رِجَالًا وَنِسَاءً، عَرَبًا وَعَجَمًا، جَنًّا وَإِنْسًا، عَلَيْهِمْ أَنْ يَتَعَاضُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى.

او پر هر مسلمان باندي واجب ده چې بد کارونه (لوی گناهونه) به منع کوي په هغه وخت کې چې بدکاره انسان د بد کار د ترسره کولو په حالت کې په ښکاره او بې له پلټنې وويني، تعزیر دې ورکړي، منع دې بې کړي که په لاس يې وس نه رسېده، يا د لاس له استعمال څخه نور خطرات او فتنې پېښېدلې، بيا دې په ژبه سره نوموړی منکر او بد کار منع کړي، که د ژبې څخه هم تاوانونه پېښېدل، بيا دې يې په زړه کې بد وگڼي، دا بدکار کوونکی چې د بدکار د کولو په حالت کې وويني هرڅوک چې وي که امير وي که مامور وي) قنيه

ځکه چې د شر لري کول د هر مسلمان فرضي ذمه واري ده او شريعت هرچا ته دا وظيفه ورکړې ده چې د بد کار د ليدلو په وخت کې په هرې ممکنې ذريعې سره د بدکار منع وکړي.

و بر هر مسلمان واجب است که اعمال بد (گناهان کبيره) را منع کند، وقتی که انسان بدفعل را طور آشکار و بدون تفتيش در حال انجام دادن فعل بد ببیند، برايش تعزیر بدهد، وی را منع کند، اگر با دست توان آنرا نداشت یا از استعمال دست، خطرات و فتنه های دیگری واقع می شد، پس با زبان، آن منکر و فعل بد را منع کند، اگر از زبان نیز ضرر واقع می شد، پس آنرا در قلب بد بشمارد. این شخص بدفعل را که در حال انجام دادن فعل بد ببیند، هر شخصی که باشد، اگر امیر باشد یا مأمور باشد) قنيه

زیرا دفع کردن شر مسئولیت فرضی هر مسلمان است و شریعت به هر شخص این وظیفه را داده است که حین مشاهده فعل بد، با هر وسیله ممکن فعل بد را منع نماید.

يقول (صلى الله عليه وسلم): «من رأى منكم منكرا فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه» الحديث^(۲)

د حسبي احكام شرع اسلامي ته راجع كېږي، كوم څه چې په شريعت كې معروف وي، په هغه باندې امر كېږي او كوم څه چې په شرع كې منكر وي، له هغه څخه منع او وېرونه كېږي، مگر هغه لارې يې چې محتسبين يې اتباع كوي، په مختلفو زمانو كې، په سختي او اساني كې مختلفې دي، په بعضو زمانو كې محدودې وې او په بعضو زمانو كې په پراخه كچه ترسره كېدې.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم په زمانه كې د حسبي/احتساب وجود؛ حسبه/احتساب چې امر بالمعروف او نهى عن المنكر دى، د رسول الله صلى الله عليه وسلم په زمانه كې موجوده وه، رسول الله صلى الله عليه وسلم به خپله هم د احتساب مقدسه

يقول (صلى الله عليه وسلم): «من رأى منكم منكرا فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه» الحديث^(۲)

احكام حسبه، به شرع اسلامي راجع مى شود، چيزى كه در شريعت معروف باشد بر آن امر مى شود و چيزى كه در شرع منكر باشد از آن منع و بيم داده مى شود، مگر راه هايى كه محتسبين آنرا پيروي مى كنند، در زمانه هاي مختلف در سختي و آساني متفاوت است، در بعضى زمانه ها محدود بود و در بعضى زمانه ها به سطح وسيع صورت مى گرفت.

وجود حسبه/احتساب در زمانه رسول الله صلى الله عليه وسلم؛ حسبه/احتساب كه امر بالمعروف و نهى عن المنكر است، در زمانه رسول الله صلى الله عليه وسلم موجود بود، رسول الله صلى الله عليه وسلم خودش نيز وظيفه

(۲) سنن ابن ماجه ج ۱ ص ۲۸۹ رقم ۴۰۱۳ مكتبة حقانية، اللفظ للمسلم ج ۱ ص ۶۹.

رسمي جریده

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

پرله پسې نمبر (۱۴۷۴)

وظیفه ترسره کوله او نور صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم یې هم په دې سره مامور کړي دي.

امام مسلم رحمه الله تعالی په دې اړوند روایت نقل کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د مدینې منورې په بازارونو کې د مراقبت لپاره څرخېده، روایت کې ذکر کوي چې د غنمو پر یوه کوږه (ډېری) باندې تېرېده چې په هغه کې یې لاس مبارک وواهه (دنه کړ) چې لوند شو، وروسته یې وفرمایل: ای د دې خوراک خښته! دا څه دي؟ هغه وویل چې باران ورباندې شوی دی یا رسول الله صلی الله علیه وسلم، نبی صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل: ولې دې دا د غنمو پر سر نه اېښودل چې خلک یې وويني! بیا یې وفرمایل: چا چې دوکه وکړه، هغه زموږ څخه نه دی.

همدارنگه په دې مورد نور هم زیات روایتونه راغلي دي چې رسول الله

مقدس احتساب را اجراء می‌کرد و سایر صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم را نیز به آن مأمور کرده است.

امام مسلم رحمه الله تعالی در این رابطه روایت نقل می‌کند که رسول الله صلی الله علیه وسلم، در بازارهای مدینه منوره برای مراقبت می‌گشت، در روایت ذکر می‌کند که بر خرمنی (انبار) از گندم می‌گذشت، دست مبارکش را در آن زد (فرو برد) که تر شد، سپس فرمود: ای صاحب این خوراک! این چیست؟ وی گفت که یا رسول الله صلی الله علیه وسلم بالای آن باران باریده است، نبی صلی الله علیه وسلم به وی فرمود: چرا این را بر سر گندم نمی‌گذاشتی که مردم آنرا ببینند! سپس فرمود: شخصی که فریکاری نماید، وی از ما نیست.

همچنین در این مورد روایات زیاد دیگری نیز آمده است که رسول الله

صلی الله علیه وسلم به گونه احتساب، در بازارها نظارت و مراقبت می کرد و اگر منکری برایش معلوم می شد، پس در مورد آن امر بالمعروف می کرد و مردم را از انجام دادن آن، منع می نمود، از این آشکار می شود که محتسب نیز در شهرها گشت و گذار می کند و از مردم مراقبت می نماید.^(۳)

رسول الله صلی الله علیه وسلم، بعد صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم را نیز جهت ادای وظیفه حسبه در بازارها به حیث محتسب گماشته است، حضرت سعید بن العاص رضی الله تعالی عنه را بعد از فتح مکه مکرمه به حیث محتسب برای بازار مکه گماشت و در روایات می آید که وی اولین محتسبی بود که رسول الله صلی الله علیه وسلم تعیین نمود، همچنین حضرت عمر رضی الله تعالی عنه را

صلی الله علیه وسلم به په بازارونو کې د احتساب په توګه څارنه او مراقبت کاوه او که به کوم منکر ورته ښکاره شو، نو په اړه به یې امر بالمعروف کاوه او خلک به یې د هغه له کولو څخه منع کول، له دې څخه معلومېږي چې محتسب به په ښارونو کې هم ګرځي او د خلکو مراقبت به کوي.^(۳)

رسول الله صلی الله علیه وسلم په بازارونو کې د حسبي د وظيفي د ادا کولو لپاره وروسته صحابه کرام رضي الله تعالی عنهم هم د محتسبینو په توګه ګمارلي دي، حضرت سعید بن العاص رضي الله تعالی عنه یې د مکې مکرمې له فتحې وروسته د مکې د بازار لپاره د محتسب په توګه وګماره او روایاتو کې راځي چې دی لومړنی محتسب و چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وټاکه، همدارنګه حضرت عمر رضي الله تعالی عنه یې

(۳) الادارة في عصر الرسول ﷺ ص ۲۴۳.

هم د مدينې د بازار محتسب وټاکه. ياده وظيفه په لومړيو وختونو کې محدوده وه، د فتوحاتو په راتلو سره چې کله اسلامي نظام پراخي پيدا کړه، ياده وظيفه هم ورسره پراخه شوه، تر دې چې د خلفاء راشدينو رضی الله تعالی عنهم په زمانه کې هم زياته توجه ورته شوې وه او خپله خلفاء راشدينو رضي الله تعالی عنهم ياده وظيفه پرمخ وړله او نور خلک به يې هم د دې وظيفې په ادا کولو مکلف کول.

د خلفاء راشدينو رضي الله تعالی عنهم او وروسته حکومتونو کې د حسبي وجود؛

د رسول الله صلی الله علیه وسلم له زمانې وروسته د خلفاء راشدينو رضي الله تعالی عنهم په زمانه کې د حسبي وظيفه په ښارونو کې خپله واليانو پرمخ وړله، دا به د واليانو د نورو عمومي مسئوليتونو په څېر يو مسئوليت و او دوی به ادا کاوه، په دې اړوند د سیرت او تاريخ کتابونو

نيز محتسب بازار مدينه مقرر کړ. وظيفه مذکور در اوایل محدود بود، وقتی که نظام اسلامی با آمدن فتوحات گسترش یافت، وظيفه مذکور نیز گسترش پیدا کرد، تا اینکه در زمانه خلفای راشدين رضی الله تعالی عنهم نیز به آن توجه زیاد صورت گرفته بود و شخصاً خلفای راشدين رضی الله تعالی عنهم وظيفه مذکور را اجراء می نمودند و سایر مردم را نیز به اداي اين وظيفه، مکلف می کردند.

وجود حسبه در زمانه خلفای راشدين رضی الله تعالی عنهم و حکومت های بعدی؛

بعد از زمانه رسول الله صلی الله علیه وسلم، در زمانه خلفای راشدين رضی الله تعالی عنهم، شخصاً واليان وظيفه حسبه را در شهرها اجراء می کردند، اين مانند ساير مسئوليت های عمومی واليان، یک مسئوليت بود و آنها اداء می کردند، در اين رابطه کتاب های سیرت و

تاريخ در مورد تعيين محتسب
مشخص، تصريح نکرده است، اما
خلفای راشدين رضی الله تعالى عنهم
وظیفه مذکور را یک مسئولیت مهم
پنداشته بود و شخصاً آنرا اجراء
می کردند.

حضرت عمر رضی الله تعالى عنه در
خلافت خویش، شخصاً وظیفه مذکور
را اجراء می کرد، در باره حضرت
علی رضی الله تعالى عنه می آید:

(وكان لسيدنا علي أيضا درة فقد
أخرج عبد بن حميد في مسنده عن
مطرف قال: خرجت من المسجد فإذا
رجل ينادي من خلفي: إرفع إزارك
فإنه أنقى لثوبك، وأبقى له فمشيت
خلفه، وهو بين يدي مؤترر بإزار مرتد
برداء، ومعه الدرّة كأنه أعرابي بدوي
فقلت من هذا؟ فقال لي رجل: هذا
علي بن أبي طالب أمير المؤمنين حتى
انتهى إلى الإبل، فقال: بيعوا ولا
تحلفوا، فإن اليمين تنفق السلعة
وتمحق البركة، ثم أتى إلى أصحاب
التمر، فإذا خادم يبكي فقال: ما

د مشخص محتسب د ٲاڪلو په
اړه صراحت نه دی كړې،
خو خلفاء راشدينو رضي الله تعالى
عنهم ياده وظيفه يو مهم مسئوليت
ګڼلې و او په خپله به يې ترسره
كاوه.

حضرت عمر رضي الله تعالى عنه به
په خپل خلافت كې په خپله ياده وظيفه
ترسره كوله، د حضرت علي
رضي الله تعالى عنه په باره كې راځي:

(وكان لسيدنا علي أيضا درة فقد
أخرج عبد بن حميد في مسنده عن
مطرف قال: خرجت من المسجد فإذا
رجل ينادي من خلفي: إرفع إزارك
فإنه أنقى لثوبك، وأبقى له فمشيت
خلفه، وهو بين يدي مؤترر بإزار مرتد
برداء، ومعه الدرّة كأنه أعرابي بدوي
فقلت من هذا؟ فقال لي رجل: هذا
علي بن أبي طالب أمير المؤمنين حتى
انتهى إلى الإبل، فقال: بيعوا ولا
تحلفوا، فإن اليمين تنفق السلعة
وتمحق البركة، ثم أتى إلى أصحاب
التمر، فإذا خادم يبكي فقال: ما

بيکيک قال: باعني هذا الرجل تمرا بدرهم فرده على مولاي، فقال له علي: خذ تمرک وأعطه درهمه فإنه ليس له من الأمر شيء، فدفعه [نظام الحكومة النبوية المسمى التراتيب الإدارية: ص/ ۳۶۹، القسم الرابع، في العمليات الإحکامیة، ط/ دارالکتب العلمیة].

ترجمه: عبد بن حميد در مسند خود از مطرف روايت می کند که وی فرمود: من از مسجد خارج شدم که یک مرد از عقب من صدا می زد و می گفت که پاچه های خود را بلند کن؛ زیرا این برای لباس های شما پاک کننده و بقاء دهنده است، سپس من به دنبال وی روان شدم در حالی که وی لنگ بسته کننده و چادر پوشنده در پیش روی من بود و با وی یک دُرّه بود، چنان به نظر می رسید، مانند یک اعرابی صحرايي، من پرسیدم که این کیست؟ برایم گفته شد که این امیرالمؤمنین حضرت علی رضی الله تعالی عنه است، سپس نزد

بيکيک قال: باعني هذا الرجل تمرا بدرهم فرده على مولاي، فقال له علي: خذ تمرک وأعطه درهمه فإنه ليس له من الأمر شيء، فدفعه [نظام الحكومة النبوية المسمى التراتيب الإدارية: ص/ ۳۶۹، القسم الرابع، في العمليات الإحکامیة، ط/ دارالکتب العلمیة].

ژباړه: عبد بن حميد په خپل مسند کې له مطرف څخه روايت کوي چې ده وويل: زه له مسجد څخه راووتلم چې يو سړي راپسې نعرې وهلې او ويل يې خپلې پاڅې پورته کړه؛ ځکه دا ستا د جامو لپاره پاکوونکې او پاتې کوونکې دي، بيا زه په هغه پسې روان شوم په داسې حال کې چې هغه لنگ تړونکی او څادر اغوستونکی زما مخ ته و او له ده سره يوه دُرّه وه، داسې ښکارېده لکه يو صحرائي اعرابي، ما پوښتنه وکړه چې دا څوک دی؟ راته وويل شو، چې دا اميرالمؤمنين حضرت علي رضي الله تعالى عنه دی، بيا اوبنانو والا ته ولاړ او ورته يې

شترداران رفت و به آنها گفت: خرید و فروش نمایید؛ اما قسم یاد نکنید! زیرا قسم به اموال شما رواج می‌دهد، اما برکت آنرا از بین می‌برد، سپس نزد خرمادار آمد که یک خادم گریه می‌کرد، از وی پرسید که چرا گریه می‌کنی؟ وی برایش گفت که من از این شخص یک درهم خرما خریدم و بادار من آنرا مسترد کرد، حالا وی آنرا نمی‌گیرد، حضرت علی رضی الله تعالی عنه به وی گفت: خرمای خود را از نزدش بگیر و درهم وی را بده؛ زیرا وی در این هیچ کاری ندارد، سپس وی خرما را گرفت و درهمش را داد.

بعد، زمانی که ساحه خلافت گسترش یافت، بسیاری از مناطق تحت تسلط خلافت راشده درآمد، سپس اشخاص خاص برای آن مقرر می‌شدند و وظیفه مذکور را اجراء می‌نمودند، مانند بازار مکه مکرمه و بازار مدینه منوره که یک یا دو شخص بر آن مقرر بودند و

وویل: سودا و کپی خو قسمونه مه اخلی! خکه قسم ستاسو مالونو ته رواج ورکوي خو برکت یی له منخه وړي، بیا خرماوو والا ته راغی چي یوه خادم ژړل، پوښتنه یی خني وکره چي ولې ژاړې؟ هغه ورته وویل چي له دغه سړي څخه مې د یوه درهم خرما رانیوله او زما بادار بېرته رد کړه اوس یې دی نه غواړي، حضرت علي رضي الله تعالی عنه هغه ته وویل: خپله خرما خني واخله او د ده درهم ورکړه؛ خکه د ده په دې کې هېڅ کار نشته، بیا هغه خرما واخیسته او درهم یې ورکړ.

وروسته چي کله د خلافت ساحه پراخه شوه، ډېرې سیمې د خلافت راشده تر تسلط لاندې راغلې، بیا به د دې لپاره ځانگړي خلک مقررېدل او یاده وظیفه یې سرته رسوله، لکه د مکې مکرمې پر بازار او مدینې منورې پر بازار باندې به یو یا دوه کسان مقرر وو او د حسبي وظیفه به یې

وظیفه حسبه را اجراء می‌کردند، در حکومت‌های بعد از خلافت راشده، امور این وظیفه با توجه خاصی اجراء می‌شد و برای آن، اشخاصی گماشته می‌شدند که از ویژگی‌های علم، تقوا، عدالت، هیئت و داشتن نفوذ در جامعه برخوردار می‌بودند و هنگام ضرورت برای آنها اعوان و کمک‌کنندگان مقرر می‌کردند که با آنها در این کار مهم، کمک نمایند.

در خلافت عباسی: در اوایل خلافت عباسی، دایره حسبه دیگر هم گسترش یافت، به روایت امام طبری رحمه الله تعالی که خلیفه ابو جعفر المنصور در سال ۱۵۷ هجری قمری برای بازارها در شهر بغداد، محتسبی گماشت که به نام ابو زکریا یحیی بن عبد الله شهرت داشت.

در زمانه مهدی، وقتی که حرکت زناده آشکار شد، وی محتسبی را به نام عبدالجبار به آنها فرستاد،

ترسره کوله، له خلافت راشده وروسته حکومتونو کې د دې وظیفې چارې په خاصه توجه سره ترسره کېدې او د دې لپاره به داسې خلک گمارل کېدل چې د علم، تقوا، عدالت، هیئت او په ټولنه کې نفوذ لرلو له ځانگړتیاوو څخه برخمن وو او دوی ته به یې د اړتیا په وخت کې اعوان او کومک کوونکي مقررول چې له دوی سره په دې مهم کار کې کومک وکړي.

په عباسي خلافت کې: د عباسي خلافت په لومړیو کې د حسبي دایره نوره هم پراخه شوه، د امام طبري رحمه الله تعالی په روایت چې په ۱۵۷ هجري قمری کې خلیفه ابو جعفر المنصور د بغداد په ښار کې د بازارونو لپاره یو محتسب وگماره چې د ابو زکریا یحیی بن عبدالله په نوم یې شهرت درلود.

د مهدي په زمانه کې چې کله د زناده‌وو حرکت ښکاره شو، نو ده د عبدالجبار په نوم یو محتسب هغوی

ته ورو لېږه، هغه زنداقه راوستل،
مهدي له هغوی څخه ځينې قتل کړل،
ځينې يې وځړول او د دوی کتابونه
يې په چرو باندې څيرې کړل.

په عثمانيه خلافت کې: د عثمانيه
خلافت په دور کې حربه د جلا
مسئولیتونو له جملې څخه وه، مگر د
دې دولت په وروستيو کې ياده
وظیفه يوازې پر نواحیو و مدنيو و
باندې قاصره وه، او پر دغه حال
باندې د درېيم قرن ترمنځ پورې پاتې
وه، چې وروسته د دې په عوض په
ځينو عثماني ښارونو کې مدیریتي
مجلسونه جوړ شول.

د ایوبیانو او ممالیکه وو په وخت
کې: د حربي اداره د نورو وظیفو
څخه جلا او مستقلة شوه، د دې
وظیفې مسئول به په مؤظفینو کې د
ډېر نفوذ خاوند و، د ده عاملانو به د
تخریبي حرکاتو او مشکوکو کسانو
څارنه کوله، د حربي مؤظفینو ته په
دغه زمانه کې په ټولو امورو کې پوره
صلاحیت ورکول شوی و، د پاچاهانو

وی زنداقه را آورد، مهدي برخی
از آنها را قتل کرد، برخی را
آویزان کرد و کتابهای آنها را با
کاردها پاره کرد.

در خلافت عثمانیه: در دوره
خلافت عثمانیه، حربه از
جمله مسئولیت‌های جداگانه
بود، مگر در اواخر این دولت،
وظیفه مذکور تنها بر نواحی
مدنی قاصر بود و الی وسط قرن
سوم به همین حال باقی بود
که بعد، به عوض آن، در برخی
از شهرهای عثمانی مجالس مدیریتی
دایر گردید.

در زمانه ایوبیان و ممالیک: اداره
حربه از سایر وظایف جدا و مستقل
شد، مسئول این وظیفه صاحب نفوذ
زیاد در مؤظفین بود، عاملان وی از
حرکات تخریبی و اشخاص مشکوک
نظارت می‌کردند، در این زمانه به
مؤظفین حربه، در تمام امور
صلاحیت کامل داده شده بود، از
طرف پادشاهان برای تغییر منکر، به

له خوا به دوی ته د منکر د تغیر لپاره ځانگړي مراسم ورکول کېدل او دوی به یې تنفیذ کاوه، ځکه د دوی خبرې به پر مفسدینو او اهل منکر باندې ډېرې مؤثرې وې، د مثال په توګه یادولای شو چې د منکر د تغیر لپاره یې اوامر صادر کړل، چې بنځې او نر به مختلط د سپرېدو په شیانو کې نه سره یوځای کېږي او د تنزه او چکر وهلو لپاره به اختلاط نه کوي، که څوک د دې مخالفت وکړي، هغوی ته به سزا ورکول کېږي.

عادت داسې و چې ښار ته نږدې به د محتسب د ناستې لپاره یو مرکز و، دی او د ده اعوان به هلته کښېناستل، د مرکز په مخ کې به یوه لوړه غره وه، ځینو وختونو کې به پر هغه باندې ناست و، ترڅو د خلکو شکایتونه واورې، چې له چا سره خیانت شوی یا چا ته ضرر رسېدلی.

او ډېر ځله به ښار ته سپور راته، له ده سره به د ده کومکيان یو څوک ملګري وو، چې هغوی به تفتیش

آنها مراسم خاص داده می شد و آنها آنرا تنفیذ می کردند، زیرا سخنان آنها بر مفسدین و اهل منکر بسیار مؤثر بود، طور مثال ذکر کرده می توانیم که آنها برای تغییر منکر اوامری را صادر کردند که زنان و مردان طور مختلط در وسایط نقلیه با یکدیگر یکجا نشوند و برای تنزه و تفریح اختلاط نکنند، اگر شخصی با این مخالفت نماید، به وی سزا داده می شود.

عادت طوری بود که برای نشستن محتسب، نزدیک به شهر مرکزی می بود، وی و اعوانش در آنجا می نشستند، در مقابل مرکز غره بلندی می بود که بعضی اوقات بالای آن می نشست، تا شکایات مردم را بشنود که با کدام شخص خیانت شده یا به کدام شخص ضرر رسیده.

و اکثر اوقات سواره به شهر می آمد، تعدادی از کمک کنندگان با وی همراه می بودند که آنها تفتیش

کاوه، ناخپه به تجارانو او کسب کارانو ته راته او له هغوی سره به یې پر هغه څه باندې حساب کاوه چې خلکو ته ضرر رسوي او یا یې حقوق ضائع کوي.

د حسبي مسئول به د خپلو اعوانو مراقبت کاوه، د چا په اړه چې به معلومات ورته وشو چې داسې کار یې کړی دی چې احتساب ته تاوان رسوي، لکه رشوت اخیستل او هدیه قبول، نو هغه به یې د احتساب له وظیفې څخه معزول کړ.

د ده لپاره به داسې اعوان وو چې معلومات به یې جمع کول، په بازارونو او لارو کې به ګرځېدل، د دې لپاره چې دی وتوانېږي چې په دې سره د مفسدینو په دقیق ډول تفتیش او څارنه وکړي، چې کله به ده ته په کوم مجرم باندې راتګ وشو، نو د هغه په جرم کې به یې نظر کاوه، کله به یې په ډرو او کله به یې په لرګي واهه، که به د حال تقاضا وه نو بیا به یې په بازار کې ګرځاوه د

می کردند، ناگهان نزد تجار و کسبه کاران می آمد و با آنها بر چیزی حساب می کرد که به مردم ضرر می رساند یا حقوق آنها را ضایع می کند.

مسئول حسبه از اعوان خود مراقبت می کرد، در مورد شخصی که برایش معلومات می شد که فعلی را انجام داده است که به احتساب ضرر می رساند، مانند رشوت گرفتن و هدیه قبول کردن، پس وی را از وظیفه احتساب معزول می کرد.

برای وی اعوانی می بودند که معلومات را جمع آوری می کردند، در بازارها و راه ها می گشتند، برای اینکه وی بتواند با این، از مفسدین طور دقیق تفتیش و نظارت کند، وقتی که به وی مجرمی آورده می شد، به جرم وی نظر می کرد، گاهی وی را با ډره و گاهی با چوب می زد، اگر تقاضای حال می بود، پس وی را در بازار می گشتاند،

دې لپاره چې نور خلک يې وويني او د خلکو له مالونو په باطله طريقه خوړلو او د خلکو له زورولو څخه ځانونه وساتي.^(۴)

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر اړوند له پورتي بيان څخه جوتې شوه چې د اسلام او اسلامي نظام يو مهم رکن دی، د دې مهم رکن په ښه توګه اجراء کولو لپاره د اسلامي امارت د زعيم عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله تعالى له لوري قانون ورته جوړ شو چې د هغه له مخې به يې چارې سرته رسېږي، د دې لپاره چې ياد قانون د اسلامي امارت په ادارو کې ښه تطبيق شي، په مرکز او ولايتونو کې د دې قانون د تنفيذ لپاره د همکارۍ هيئتونه رامنځته شول، د يادو هيئتونو د کار لپاره د کندهار ولايت د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفيذ د همکارۍ هيئت د عاليقدر امير المؤمنين

برای اینکه ساير مردم وی را بينند و از خوردن اموال مردم به طريقه باطل و آزار دادن مردم خود را نگهدارند.^(۴)

از بيان فوق مربوط به امر بالمعروف و نهی عن المنکر معلوم شد که يک رکن مهم اسلام و نظام اسلامي است، جهت اجرای بهتر اين رکن مهم، از طرف زعيم امارت اسلامي عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله تعالى برای آن قانون ترتيب شد که مطابق آن، امورش انجام می‌شود، برای اینکه قانون مذکور در ادارات امارت اسلامي بهتر تطبيق شود، جهت تنفيذ اين قانون در مرکز و ولايات، هيئت‌های همکارۍ تشکيل شدند، برای کار هيئت‌های مذکور، به هدايت شفاهی عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله تعالى، هيئت همکارۍ تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی

(۴) الادارة الإسلامية ص: ۳۳۱-۳۳۵.

رسمي جريده

(۱۴۴۷/۳/۳ - ۱۴۰۴/۶/۵)

پوله پسي نمبر (۱۴۷۴)

حفظه الله تعالى په شفاهي هدايت پر لاندې موادو مشتمل طرز العمل جوړ کړ، چې وروسته ياد طرز العمل د امر بالمعروف، نهی عن المنکر او شکايتونو اورېدلو، د ارشاد، حج او اوقافو او پوهنې وزارتونو او عدليې وزارت د تقنين عمومي رياست له مسئولينو سره په مجلس کې شريک شو، تر لږ تغيير وروسته نهايي شو او د يادو هيئتونو لپاره مهم وبلل شو چې بايد ياد هيئونه او ټولې اړوندې ادارې يې په پوره توگه تطبيق کړي.

د ترتيب منظور

لومړۍ ماده:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون د تنفيذ د هيئتونو طرز العمل د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله تعالى د ۱۴۴۶/۳/۱۴ هـ. ق نېټې د (۱۱۲) گڼه او د ۱۴۴۶/۵/۱۸ هـ. ق نېټې د (۳۵۴) گڼه حکمونو د ښه تطبيق په منظور ترتيب شوی دی.

عن المنکر ولايت کندهار، طرز العمل مشتمل بر مواد ذيل را ترتيب کړد که بعد، طرز العمل مذکور در مجلس با مسئولين وزارت های امر بالمعروف، نهی عن المنکر و سمع شکايات، ارشاد، حج و اوقاف و معارف و رياست عمومي تقنين وزارت عدليه شريک شد، بعد از تغيير اندک، نهايي گرديد و برای هيئت های مذکور مهم دانسته شد که بايد هيئت های مذکور و تمام ادارات مربوط، آنرا طور کامل تطبيق نمايند.

منظور ترتيب

ماده اول:

طرز العمل هيئت های تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر به منظور تطبيق بهتر احکام شماره (۱۱۲) مؤرخ ۱۴۴۶/۳/۱۴ هـ. ق و شماره (۳۵۴) مؤرخ ۱۴۴۶/۵/۱۸ هـ. ق عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله تعالى، ترتيب شده است.

د قانون مطالعه او پوهه

دوهمه ماده:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفيذ هیئتونه دې، اول د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون ښه په دقت مطالعه کړي او ځان دې ورباندې پوه کړي.

د قانون د اهمیت بیانول

درېمه ماده:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفيذ هیئتونه دې د وزارتونو، مستقلو ریاستونو، ادارو او د ولایت په اداري مجلس کې د ټولو ریاستونو او د نورو ادارو مسئولینو ته د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون اهمیت بیان کړي ترڅو هغوی په خپلو ادارو کې ټول مامورین او کارکوونکي په دې مکلف کړي چې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون مطابق خپل ځانونه برابر کړي.

مطالعه و فهم قانون

ماده دوم:

هیئت های تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، ابتداء قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را خوب با دقت مطالعه نمایند و خود را بر آن آگاه کنند.

بیان کردن اهمیت قانون

ماده سوم:

هیئت های تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را به مسئولین وزارت ها، ریاست های مستقل، ادارات و تمام ریاست ها و ادارات دیگر در مجلس اداری ولایات بیان نمایند، تا آنها در ادارات خویش تمام مأمورین و کارکنان را به این مکلف کنند که مطابق قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، خود را عیار نمایند.

برگزاری مجلس جهت آگاهی از

قانون

ماده چهارم:

(۱) هیئت‌های ولایتی تنفیذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، برای تمام ولسوالان، قوماندانان امنیه ولسوالی‌ها، مسئولین تمام حوزه‌ها، مسئولین شاهراه‌ها و سایر مسئولین ولایات خود، یک مجلس دایر نمایند، در این مجلس، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را بیان کنند، تا آنها خود و نیز همکاران و مجاهدین ماتحت خویش را مکلف نمایند که مطابق قانون مذکور، خود را عیار کنند.

(۲) هیئت‌های مرکزی تنفیذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، برای تمام رئیس‌ان، مدیران، آمران و سایر مسئولین مرکزی خویش، یک مجلس دایر نمایند، در این مجلس اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر

د قانون د پوهاوي لپاره د مجلس

جوړول

خلورمه ماده:

(۱) د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفیذ ولایتی هیئتونه دې، د خپلو ولایتونو ټولو ولسوالانو، د ولسوالیو امنیه قومندانانو، د ټولو حوزو مسئولینو، د شاهراه مسئولینو او نورو مسئولینو لپاره یو مجلس جوړ کړي، په دې مجلس کې دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان کړي ترڅو دوی خپله او هم ماتحت ملګري او مجاهدین مکلف کړي چې د یاد قانون مطابق خپل ځانونه برابر کړي.

(۲) د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفیذ مرکزي هیئتونه دې، د خپلو ټولو مرکزي رئیسانو، مدیرانو، آمرینو او نورو مسئولینو لپاره یو مجلس جوړ کړي، په دې مجلس کې دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د

را بيان نمايند، تا آنها خود و نیز همکاران ماتحت شان، مطابق قانون مذکور خویش را عيار کنند.

طلب همکاري از

علمای کرام

ماده پنجم:

هيئت های ولايتی تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، به تناسب حوزه های شهر و ولسوالی ها، از ده ده و یا پانزده پانزده تن شیوخ کرام، علمای کرام و استادان مدرس، یک مجلس دایر نمایند و از آنها خواسته شود که اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را به مردم بیان کنند و در تطبیق قانون از آنها کمک طلب شود و نسخه ای از قانون به شیوخ کرام مجلس مذکور، توزیع نمایند.

قانون اهمیت بیان کړي ترڅو دوی خپله او هم ماتحت ملگري د یاد قانون مطابق خپل ځانونه برابر کړي.

له علماء کرامو څخه همکاري

غوښتل

پنځمه ماده:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفيذ ولايتي هيئتونه دې، د ښار د حوزو او ولسوالیو په تناسب له لسو لسو او یا هم پنځلسو پنځلسو تنو شیوخ کرامو، علماء کرامو او مدرس استادانو څخه یو مجلس جوړ کړي او له دوی څخه دې غوښتنه وشي چې خلکو ته د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان کړي او د قانون په عملي کولو کې دې ورڅخه مرسته وغوښتل شي او د یاد مجلس شیوخ کرامو ته دې د قانون یوه نسخه توزیع کړي.

رسمي جريده

پرله پسې نمبر (۱۴۷۴)

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

برگزاری مجالس در حوزه‌ها و

ولسوالی‌ها

ماده ششم:

هیئت‌های ولایتی تنفیذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر، اشخاص نیک و متنفذی که مرجع مردم باشند، محبوبیت داشته باشند و اشخاص منفور نباشند را از تمام حوزه‌ها و ولسوالی‌ها جمع نموده و اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را به آنها بیان کنند تا در تطبیق قانون، همکاری شوند.

مجلس با کارکنان اطاق تجارت

و صنعت، شرکت‌ها، اتحادیه‌ها و

فابریکه‌ها

ماده هفتم:

اطاق تجارت و صنعت، شرکت‌ها، اتحادیه‌ها، فابریکه‌ها و سایر اداراتی که کارکنان داشته باشد، از طرف هیئت‌های ولایتی به آنها یک مجلس دایر شود و اهمیت قانون

په حوزو او ولسوالیو کې

مجلسونه جوړول

شپږمه ماده:

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر قانون د تنفیذ ولایتی هیئتونه دې له ټولو حوزو او ولسوالیو څخه نیک او مخور اشخاص چې د خلکو مرجع وي، محبوبیت ولري او منفور اشخاص نه وي، راټول؛ د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت دې ورته بیان کړي ترڅو د قانون په عملي کولو کې همکاری شي.

د اطاق تجارت او صنعت،

شرکتونو، اتحادیو او د فابریکو

له کارکوونکو سره مجلس

اوومه ماده:

د اطاق تجارت او صنعت، شرکتونو، اتحادیو او فابریکو او داسې نورو ادارو چې کارکوونکي ولري، دوی ته دې، د ولایتی هیئتونو له لوري یو مجلس جوړ شي او د امر بالمعروف

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۷۴)

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

امر بالمعروف و نهی عن المنکر را
به آنها بیان کنند و با مسئولین در
تطبیق قانون همکاری نمایند.

برگزاری سیمینار به محتسبین

ماده هشتم:

وزارت امر بالمعروف، نهی
عن المنکر و سمع شکایات، از طریق
ریاست مربوط به تمام مسئولین و
محتسبین امر بالمعروف و نهی
عن المنکر حوزه‌های شهر و
ولسوالی‌ها، یک سیمینار برگزار کند،
اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی
عن المنکر به آنها بیان شود، قانون
مذکور به شکل درس به آنها تدریس
گردد، تا بر قانون مذکور خوب آگاه
شوند و مسئولیت خود را مطابق
قانون به پیش ببرند.

مسئولیت ریاست‌های ولایتی

وزارت‌های ارشاد، حج و اوقاف

و معارف

ماده نهم:

(۱) ریاست‌های ولایتی وزارت

او نهی عن المنکر د قانون اهمیت دې
ورته بیان کړي او له مسئولینو سره د
قانون په تطبیق کې همکاری وکړي.

محتسبینو ته د سیمینار جوړول

اټمه ماده:

د امر بالمعروف، نهی عن المنکر
او شکایتونو اورېدلو وزارت دې،
د اړوند ریاست له لارې د ښار
د حوزو او ولسوالیو د امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ټولو مسئولینو
او محتسبینو ته یو سیمینار جوړ
کړي، د امر بالمعروف او نهی
عن المنکر قانون اهمیت دې ورته بیان
شي، یاد قانون دې د سبقانو په شکل
ورته وویل شي، ترڅو په یاد قانون ښه
پوه شي او خپل مسئولیت د قانون
مطابق مخته یوسي.

د ارشاد، حج او اوقافو او پوهنې

وزارتونو د ولایتی ریاستونو

مسئولیت

نهمه ماده:

(۱) د ارشاد، حج او اوقافو وزارت

ولایتي ریاستونه دې، د ولایتونو د مرکز او ولسوالیو د ټولو جامعگانو د امامانو لپاره مجلس جوړ کړي، دوی ته دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان کړي، ترڅو دوی عام خلک د یاد قانون عملي کولو ته راوبلي.

(۲) په ولایتونو کې د پوهنې وزارت اړوندو ریاستونو مسئولین دې، د دوی اړوند د ټولو امارتي مکتبونو او مدرسو آمرینو او مدیرانو ته مجلس جوړ کړي، دوی ته دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان شي او دا دې ورته وویل شي چې په خپلو مکتبونو او مدرسو کې استادانو او شاگردانو ته، ورته مجلسونه جوړ کړي او دوی دې په دې مکلف کړي چې د یاد قانون مطابق خپل ځانونه برابر کړي؛ دغه راز د پوهنې ریاستونه دې د ټولو شخصي مکتبونو، شخصي مدرسو، شخصي اکاډميو او د انگلېسي او کمپیوټر شخصي مرکزونو مسئولینو

ارشاد، حج و اوقاف برای امامان تمام مساجد جامع مرکز و ولسوالی‌های ولایات، مجلس دایر نمایند، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر را به آنها بیان کنند، تا آنها مردم عام را به عملی کردن قانون مذکور دعوت نمایند.

(۲) مسئولین ریاست‌های مربوط وزارت معارف در ولایات، به تمام آمران و مدیران مکاتب و مدارس امارتی مربوط آنها، مجلس دایر نمایند، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر به آنها بیان شود و به آنها چنین گفته شود که در مکاتب و مدارس خود به استادان و شاگردان، مجالس مشابه را دایر کنند و آنها را به این مکلف نمایند که خود را مطابق قانون مذکور، عیار کنند؛ همچنین ریاست‌های معارف به تمام مسئولین و شاگردان مکاتب شخصی، مدارس شخصی، آکادمی‌های شخصی و مراکز

رسمي جریده

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

پرله پسي نمبر (۱۴۷۴)

او شاگردانو ته، ورته مجلسونه جوړ کړي.

له تعلیمي او تحصیلي ادارو څخه

همکاري غوښتل

لسمه ماده:

ولایتي هیئتونه دې، د ټولو پوهنتونونو مسئولینو، د دوی اړوند د ټولو پوهنځیو استادانو، د ټولو شخصي پوهنتونونو او انستیتوتونو استادانو ته مجلس جوړ کړي، دوی ته دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان شي او د یاد قانون د نافذولو په برخه کې دې له دوی څخه همکاري وغوښتل شي.

د بدنې روزنې له ریاستونو څخه د

همکاري غوښتنه

یوولسمه ماده:

د بدنې روزنې ریاستونو له لوري دې، ټولو ورزشي بازیو او لوبو مسئولینو ته مجلس جوړ شي دوی ته دې د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون اهمیت بیان شي او دوی دې

شخصي انگلیسي و کمپیوتر، مجالس مشابه را دایر نمایند.

طلب همکاری از ادارات تعلیمی

و تحصیلی

ماده دهم:

هیئت های ولایتی به تمام مسئولین پوهنتون ها، استادان تمام پوهنځی های مربوط آن، استادان تمام پوهنتون ها و انستیتوت های شخصی مجلس دایر نمایند، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر به آنها بیان شود و در زمینه تنفیذ قانون مذکور، از آنها همکاری خواسته شود.

طلب همکاری از ریاست های

تربیت بدنی

ماده یازدهم:

از طرف ریاست های تربیت بدنی به تمام مسئولین بازی ها و مسابقات ورزشی، مجلس دایر گردد، اهمیت قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر به آنها بیان شود و آنها

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۷۴)

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

مكلف گردانيده شونډ كه قانون
مذكور را عملی تطبيق نمايند.

برگزاری سيمينارها از طرف

رئيسان ولايتی

ماده دوازدهم:

رئيسان ولايتی امر بالمعروف،
نهی عن المنکر و سمع شکايات،
وقتاً فوقتاً به حوزه‌ها و ولسوالی‌ها
سفر نمايند و در آنجا مجالس
و سيمينارها را دایر نمايند
و از مسئولین، علمای کرام، محاسن
سفیدان متنفذ و مجاهدین در
رابطه به تنفيذ قانون امر بالمعروف
و نهی عن المنکر، همکاری
طلب کنند.

انفاذ

ماده سیزدهم:

این طرز العمل از تاریخ منظوری
عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالی
نافذ است.

مكلف کرل شي چې یاد قانون عملی
تطبيق کړي.

د ولايتي رئيسانو له خوا د

سيمينارونو جوړول

دولسمه ماده:

د امر بالمعروف، نهی عن المنکر او
شکایتونو اورېدلو ولايتي رئيسان دې،
وخت په وخت حوزو او ولسوالیو ته
سفرونه وکړي او هلته دې مجلسونه
او سيمينارونه جوړ کړي او له
مسئولينو، علماء کرامو، مخورو
سپينږيو او مجاهدينو څخه دې د
امر بالمعروف او نهی عن المنکر د
قانون د نافذولو اړوند همکاري
وغواړي.

انفاذ

ديارلسمه ماده:

دغه طرز العمل د عالیقدر امیرالمؤمنین
حفظه الله تعالی د منظوری له نېټې
څخه نافذ دی.

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۷۴)

(۱۴۰۴/۶/۵-۱۴۴۷/۳/۳)

وکتل شو!

د حکم شمېره: (۵۸۸)

نېټه: ۱۴۴۶/۷/۱۹ هـ.ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د امر بالمعروف او نهی عن المنکر د قانون د تنفيذ د هيئتونو طرز العمل په دیارلس مادو کې زموږ له خوا منظور دی.

همدارنگه په ولايتي هيئتونو کې دې د عامې روغتيا رياست رئيس هم د هيئت غړی شي.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!
امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث
مولوي هبة الله اخندزاده

ملاحظه شد!

شماره حکم: (۵۸۸)

تاریخ: ۱۴۴۶/۷/۱۹ هـ.ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرز العمل هیئت های تنفيذ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر در سیزده ماده از طرف ما منظور است.

همچنین در هیئت های ولایتی، رئیس ریاست صحت عامه نیز عضو هیئت شود.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!
امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث
مولوی هبة الله اخندزاده

کلنی ګډون

په مرکز او ولایتونو کې: (۱۵۰۰) افغانی

د امارت مامورینو لپاره: (۲۵) سلنه تخفیف

د تصدیق په وړاندې کولو سره د زده کوونکو او محصلینو لپاره، نیمه بیه

په مرکز او ولایتونو کې د کتاب پلورنځیو لپاره د رسمي جریدې پلورنه له

ټاکلې بېېځې، (۱۰) سلنه تخفیف

له هېواده بهر: (۲۰۰) امریکایي ډالر

اشتراک سالانه

در مرکز و ولایات: (۱۵۰۰) افغانی

برای مامورین امارت: با (۲۵) فیصد تخفیف

برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت

فروش جریده رسمی برای کتاب فروشی ها در مرکز و ولایات

با (۱۰) فیصد تخفیف از قیمت روی جلد

خارج از کشور: (۲۰۰) ډالر امریکایی

**ISLAMIC EMIRATE
OF AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

**Procedure of the Enforcement
Committees of the Law on Promotion
of Virtue and Prevention of Vice**

**Date: 27th AUGUST. 2025
ISSUE NO: (1474)**